

Kalmar kommun

WWW.KALMAR.SE

Anvisning för förskrivning av tekniska hjälpmedel

KHS: I samverkan ingår Borgholm, Emmaboda, Hultsfred, Högsby, Kalmar, Mönsterås, Mörbylånga, Nybro, Oskarshamn, Torsås, Vimmerby och Västervik

2012-06-13 reviderad 2015-10-07

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	sid
HJÄLPMEDELSORGANISATIONEN I SVERIGE	
Socialstyrelsen	4
Hjälpmedelsinstitutet	4
Inspektionen för vård och omsorg, IVO	4
Myndigheten för delaktighet	
HJÄLPMEDELSORGANISATIONEN I KALMAR LÄN	4
HJÄLPMEDELSORGANISATIONEN FÖR DE SAMVERKANDE KOMMUNERNA I KALMAR LÄN	5
Kommunal Hjälpmedelssamverkan i Kalmar län, KHS	5
Hjälpmedelscentralerna	5
Hjälpmedelsförråd	5
Politisk styrning	5
Ekonomi	6
Brukarinflytande	6
LAGAR OCH FÖRESKRIFTER	6
FÖRSKRIVNINGS- OCH PRIORITERINGSGRUNDER	
Förskrivningsrätt och förskrivare	7
Kostnadsbärare om annan än förskrivande enhet	8
Överföring av förskrivansvar/kostnadsansvar	8
Produkt upphör att vara ett förskrivningsbart hjälpmedel	9
Prioriteringsgrund	9
Egenvård	9
Prioriteringsordning	9
FÖRSKRIVARENS ANSVAR	
Information	10
Habilitering - delat ansvar landsting och kommun	11
PATIENTENS ANSVAR	11
AVGIFTER FÖR PATIENTEN	
Bedömningsavgift (patientavgift)	12
Egenavgift	12
ANSVAR VID FLYTT	12
Flytt av hjälmedel	
Patient som flyttar till annan kommun inom Kalmar län	12
Patient som flyttar till annan kommun utanför Kalmar län	12
LANDSTINGETS ANSVAR	12
Syncentralerna	12
Audionommottagningarna/Hörcentralerna	13
Ortopedteknisk verksamhet	13
OLIKA VERKSAMHETERS ANSVAR	
Arbetsplatshjälpmedel	13
Skolelever med funktionsnedsättning	13
Bostadsanpassning, stadgan för bidragsgivning	13
Hjälpmedel till patient folkbokförd i kommun/län utanför Kalmar Län	13

Grundregeln är att hjälpmedel är en del av de samlade habiliterings-, rehabiliterings- och vårdinsatserna.

Behovet i det enskilda fallet ska vara avgörande för vilka insatser som ges.

Hjälpmedel ska ses ur samma etiska och prioriteringsmässiga principer som sjukvården i övrigt. Föreskrivning av hjälpmedel följer de principer som anges i prioriteringsutredningen.

Högsta prioritet har de hjälpmedel som är en nödvändig del i en medicinsk åtgärd och hjälpmedel som direkt ersätter eller kompenserar en förlorad kropps- eller sinnesfunktion.

Rätten att föreskriva hjälpmedel styrs av enskild verksamhetschef, som avgör vem inom berörd verksamhet som har föreskrivningsrätt och vilka medicintekniska produkter det avser.

I sjukvårdshuvudmannens åtagande ingår inte att erbjuda hjälpmedel för sport, motion och hobby.

Patienten ska få information om de hjälpmedel som erhållits vid föreskrivning. Vid bedömning som inte leder till föreskrivning ska patient få en allsidig information om andra produkter och tekniska möjligheter som finns för att kompensera funktionsnedsättningen.

HJÄLPMEDELSORGANISATIONEN I SVERIGE

Tekniska hjälpmedel är en insats enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen är en statlig myndighet under Socialdepartementet och har en mycket bred verksamhet som rör socialtjänst, hälso- och sjukvård, hälsoskydd, smittskydd och epidemiologi. Socialstyrelsen har ett nationellt ansvar när det gäller hjälpmedel.

www.socialstyrelsen.se

Läkemedelsverket

Läkemedelsverket är en statlig myndighet under Socialdepartementet och har som uppdrag att främja den svenska folkhälsan. Målsättningen är att den enskilde patienten och hälso- och sjukvården ska få tillgång till säkra och effektiva läkemedel. Till läkemedelsverkets ansvarsområde hör även tillsyn av tillverkare och produkter inom det medicintekniska området.

<http://www.lakemedelsverket.se/>

Inspektionen för vård och omsorg, IVO

IVO ansvarar för tillsyn över hälso- och sjukvård, socialtjänst och verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Myndigheten ansvarar också för viss tillståndsprövning inom nämnda områden. I tillsynsuppdraget ingår handläggningen av anmälningar, till exempel lex Sarah, lex Maria och kommunernas skyldighet att rapportera ej verkställda beslut.

Huvuduppgiften är att granska att befolkningen får vård och omsorg som är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar och andra föreskrifter. IVO kan inte kontrollera all verksamhet. Huvudmännen och dess verksamheter ansvarar för att vården och omsorgen är säker och har god kvalitet.

www.ivo.se

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktighet har i uppdrag att verka för att funktionshinderspolitiken ska få genomslag i hela samhället. Deras uppdrag styrs av mål och strategier för funktionshinderspolitiken. Dessa bygger på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Myndigheten arbetar gentemot och genom myndigheter, kommuner och landsting. Myndigheten för delaktighet är en sammanslagning av Handisam och delar av Hjälpmedelsinstitutet.

www.mfd.se

HJÄLPMEDELSORGANISATIONEN I KALMAR LÄN

Enligt ”Avtal om övertagande av hälso- och sjukvårdinsatser i ordinärt boende mellan landstinget och kommunerna i Kalmar län” (2007-10-24), har Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast och Leg. Sjuksköterska i kommunerna i Kalmar län ansvar för hjälpmedelsförskrivning till enskild patient i ordinärt och särskilt boende.

Landstinget ansvarar för hjälpmedel för ineliggande patienter på sjukhus till dess de skrivs ut, för hjälpmedel som förskrivs i landstingets verksamheter, samt hjälpmedel som förskrivs av läkare och logopedier.

HJÄLPMEDELSORGANISATION FÖR DE SAMVERKANDE KOMMUNERNA I KALMAR LÄN

Kommunal Hjälpmedelssamverkan i Kalmar län, KHS

I dessa anvisningar finns de föreskrifter som gäller för följande kommuner i Kalmar län: Borgholm, Emmaboda, Hultsfred, Högsby, Kalmar, Mönsterås, Mörbylånga, Nybro, Oskarshamn, Torsås, Vimmerby och Västervik.

Lokala anvisningar kan förekomma i respektive kommun.

Hjälpmedelsförsörjningen är uppdelad i två länsövergripande delar.

- Hjälpmedelscentral (Kalmar och Västervik)
- Hjälpmedelsförråd (Kalmar och Västervik)

Hjälpmedelscentralerna

Hjälpmedelscentralerna har en länsövergripande funktion och tillhör organisatoriskt Kalmar kommun och omsorgsförvaltningen men arbetar på uppdrag av den gemensamma nämnd, hjälpmedelsnämnden, som är sammansatt av representanter från samtliga av de samverkande kommunerna.

Hjälpmedelscentralerna förmedlar information, konsultation, rådgivning och utbildning samt svarar för administration och service inom sina respektive områden. Förskrivare kan vid behov ta stöd av hjälpmedelskonsulent och tekniker vid val och/eller utprovning/anpassning av bas- och/eller avancerade hjälpmedel. Ansvaret för förskrivningen kvarstår dock alltid hos förskrivaren.

Hjälpmedelsförråd

Hjälpmedelsförråden är integrerade med hjälpmedelscentralerna för att hantering, logistik och lagerhållning skall bli skyndsam och kostnadseffektiv. Förrådet ansvarar för lagerstatus och rekonditionering av avancerade hjälpmedel.

Politisk styrning

Kommunerna i Kalmar län bildar tillsammans Hjälpmedelsnämnden. Kalmar kommun är värdkommun för Hjälpmedelsnämnden. Nämnden ingår i värdkommunens organisation. Nämnden ansvarar gentemot de olika huvudmännen för den verksamhet och de uppgifter som de samverkande kommunerna enligt detta avtal lagt på nämnden.

Hjälpmedelsnämnden fullgör de samverkande kommunernas uppgifter beträffande avancerade tekniska hjälpmedel och driften av en länsövergripande verksamhet. I detta ingår funktioner för upphandling, inköp, lagerhållning, teknisk service, rådgivning/utprovning, recirkulation av avancerade hjälpmedel, distribution, utbildning, utveckling, information, ekonomisk redovisning, IT-stöd samt sammankallande för sortimentsgrupp.

De samverkande kommunerna fastställer ett gemensamt sortiment. Service ges på lika villkor för kommunerna. Den gemensamma nämnden fastställer förskrivningsanvisningarna, som därefter kan antas helt eller delvis av respektive kommun.

Förslag till ändringar lämnas av berörda verksamheter, funktionshinder- och pensionärsorganisationer varefter beredning sker i KHS:s ledningsgrupp.

Ledningsgruppen består av representanter från de samverkande kommunerna.

Den politiska styrningen verkställs genom att verksamhetsansvarig för medicintekniska produkter, inom respektive verksamhet/kommun, tilldelar förskrivningsrätt till befattningshavare med erforderlig kompetens för hjälpmedelsförskrivning och kompetens i förskrivningsprocessen <http://www.hi.se/Global/dokument/publikationer/2011/11357-forskrivningsprocessen-fritt-val-av-hjalpmedel-egenansvar.pdf>. För att upprätthålla hög kompetens är kontinuerliga utbildningsinsatser nödvändiga. I anvisningarna anges yrkeskategorier som utifrån grundkompetens är tänkbara förskrivare.

För privata vårdgivare sker beslut om förskrivningsrätt i särskild ordning.

Ekonomi

Kostnaden för hjälpmedel belastar förskrivande kommun om inget annat överenskommit.

Budget för hjälpmedel måste beaktas av respektive verksamhet vid varje plan- och budgetprocess då den är en del av verksamhetens totala budget.

KHS finansieras av de samverkande kommunerna efter nyckeltal av befolkningmängden i respektive kommun. En rörlig avgift baserad på konsumtion av service och utprovningar tillkommer. KHS budget fastställs av Hjälpmedelsnämnden.

Brukarinflytande

I enlighet med hälso- och sjukvårdslagens intentioner ska personer med funktionsnedsättning tillförsäkras inflytande i frågor som rör hjälpmedelsverksamheten. Sjukvårdshuvudmannen ansvarar för att samråd med företrädare för funktionshinder- och pensionärsorganisationer sker före beslut.

LAGAR OCH FÖRESKRIFTER

Ansvaret för hjälpmedel åvilar landsting och kommuner enligt Hälso- och sjukvårdslagen, SFS 1982:763, §§ 3b och 18b med ändringar och tillägg.

Andra viktiga lagar och förordningar är:

SFS 1992:18	Produktansvarslagen (uppdaterad 1995:1185) SFS
1992:1534	Lag om CE-märkning
SFS 1993:584	Lag om medicintekniska produkter (uppdaterad 2007:1129) SFS
1993:876	Förordning om medicintekniska produkter (uppd. 2001:552) SFS
1996:799	Patientskadelagen (uppdaterad 2005:118)
SFS 1998:204	Personuppgiftslag (uppdaterad 2008:187)
SOFS 2011:9	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.
SFS 1998:1191	Personuppgiftsförordning (uppdaterad 2008:750)
SFS2007:1091	Lag om offentlig upphandling
SFS 2008:355	Patientdatalagen
SFS 2010:659	Patientsäkerhetslagen
SFS 2014:821	Patientlagen
SOSFS 1997:8	Verksamhetschef inom hälso- och sjukvård
SOSFS 1997:10	Medicinskt ansvarig sjuksköterska i kommunernas hälso- och sjukvård

- SOSFS 1997:14 Delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård
- SOSFS 2001:11 Upphävande av vissa föreskrifter och allmänna råd inom medicinsk teknik
- SOFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- SOSFS 2005:27 Om samverkan vid in- och utskrivning av patienter i slutenvård
- SOSFS 2008:1 Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården
- SOSFS 2010:2 Socialstyrelsens föreskrifter om upphävande av föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 1992:17) om **skyddsåtgärder** för personer med åldersdemens i särskilda boendeformer för service

Enligt SFS 2010:1369 definieras hjälpmedel som medicinteknisk produkt. I lagens 2§ fastställs att medicintekniska produkter är sådana som enligt tillverkarens uppgift ska användas för att:

- påvisa, förebygga, övervaka, behandla eller lindra sjukdom,
- påvisa, övervaka, behandla, lindra eller kompensera en skada eller en funktionsnedsättning,
- undersöka, ändra, ersätta anatomin eller en fysiologisk process, kontrollera befruktning.

Lagen och föreskrifterna som anknyter till lagen, fastställer att tillverkaren har det totala ansvaret för att produkterna är säkra och ändamålsenliga när de släpps ut på marknaden.

Lagen om medicintekniska produkter ställer också krav på användaren genom att den förbjuder användning av olämpliga eller osäkra produkter. Ansvaret för detta, liksom ansvaret för underhåll, åvilar sjukvårdshuvudmannen. Den grundläggande ansvarsfördelningen framgår av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOSFS 2008:1, dock kan lokala föreskrifter gälla.

Varje vårdenhet, som specialanpassar eller tillverkar hjälpmedel ska ha ett system för registrering och dokumentation enligt reglerna för kvalitetssäkring i hälso- och sjukvården, vilken ska finnas tillgänglig för tillsynsmyndigheten i fem år.

Beträffande ansvarsfördelning har förskrivaren alltid ansvar för den medicinska bedömningen, teknikens ansvar följer lagen om medicintekniska produkter.

Verksamhetschef/Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)/Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) ansvarar för att det finns rutiner för lokal avvikelshantering samt rutiner för rapportering till Socialstyrelsen (enligt lex Maria). Denna skyldighet omfattar även specialanpassade produkter.

FÖRSKRIVNINGSGRUNDER OCH PRIORITERINGSGRUNDER

Förskrivningsrätt och förskrivare

Rätten att förskriva hjälpmedel beslutas av enskild verksamhetsansvarig, vilken avgör vem inom berörd verksamhet som har förskrivningsrätt och vilka medicintekniska produkter det avser.

Förskrivningsrätt innebär ansvar för behovsbedömning, utprovning/val av lämplig specifik produkt, information, träning och uppföljning. Den innefattar dessutom ansvar för att förskrivning följer verksamhetens ekonomiska direktiv.

Kostnad för utbildning av hjälpmedel som används av patient/anhörig bärs av förskrivande enhet, medan kostnaden för utbildning av till exempel lärare, skolassistent, personlig assistent och annan personal bekostas av berörd förvaltning/företag.

Specialanpassning av ett hjälpmedel innebär ett totalansvar och är inte enbart ett utfärdande av en administrativ handling. Om flera medicinska aktörer medverkar vid specialanpassning, kvarstår hela ansvaret, inklusive ansvar för uppföljning, hos förskrivaren. I totalansvaret ingår också ansvar för avvikelserapportering.

Vid förskrivning av hjälpmedel där kostnaden beräknas överstiga ett ½ basbelopp² ska verksamhetschef/ekonomiskt ansvarig chef godkänna att förskrivningsprocessen påbörjas.

Yrkeskategorier som utifrån grundkompetens är tänkbara förskrivare i kommunal hälso- och sjukvård är;

- Leg. Arbetsterapeut
- Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast
- Leg. Sjuksköterska

Privatpraktiserande vårdgivare har förskrivningsrätt endast när särskilt beslut fattats.

Vårdpersonal eller annan utan förskrivningsrätt som uppmärksammat ett hjälpmedelsbehov bör, med beaktande av integritet och sekretess, kontakta behörig förskrivare.

Kostnadsbärare om annan än förskrivande enhet

Om förskrivaren ska förskriva ett hjälpmedel som kostnadsmässigt kommer att belasta annan förvaltning/kostnadsställe/huvudman **måste** denna kostnad sanktioneras av den berörda enheten **före** förskrivning.

Överföring av förskrivansvar/kostnadsansvar.

Vid särskilda situationer, högrisksmitta och barn med specifika rullstolsbehov (ej habilitering), kan det vara aktuellt med personförskrivning av hjälpmedel på sjukhuset. Innan förskrivning sker, ska förskrivare i berörd kommun kontaktas för att undersöka huruvida patientens hjälpmedelsbehov kan tillgodoses med hjälpmedel ur KHS:s befintliga sortiment.

Förskrivansvaret kvarstår vid byte av kostnadsbärare. Om förskrivansvaret ska följa med måste detta dokumenteras, vilket endast kan ske vid vårdplanering

Alternativt vid aktiv överrapportering. Förskrivaren ska i förekommande fall ansvara för att överrapportering sker mellan vårdgivare.

---

² ½ basbelopp 2014 = 22 250 kronor, 2014 = ett basbelopp 44 500 kronor

Produkt upphör att vara ett förskrivningsbart hjälpmedel Förskrivning av hjälpmedel är ett lån till patient som sker utifrån senast beslutade anvisningar. En produkt som tidigare angivits som hjälpmedel kan upphöra att betraktas som hjälpmedel. Produkten skall återkallas alternativt överlåtas till patienten som därmed övertar ansvaret för produkten. Överlåtelse av produkter som återfinns i anvisningarna administreras av respektive kommuns hjälpmedelsansvarige. Lokala rutiner förekommer.

Prioriteringsgrund

Förskrivning av hjälpmedel görs efter behovsbedömning baserad på patientens medicinska status och funktionsnedsättning med hänsyn till patientens vardagsmiljö.

Förskrivning ska så långt som möjligt ske i samråd med patienten. Förskrivning ska alltid utgå från enklast möjliga hjälpmedel för att uppnå godtagbar funktion.

Insatser för att uppnå skälig levnadsnivå får ej vara grund för förskrivning av hjälpmedel, vilket innebär att hjälpmedelsinsatser inte får utnyttjas för att ersätta grundutrustning eller ge standardhöjning.

Funktionsnedsättning som kan kompenseras utan en medicinsk bedömning och där individen bedöms kunna införskaffa hjälpmedlet anses vara egenvårdsprodukter.

Egenvård

Med egenvård avses i hjälpmedelssammanhang alla åtgärder och produkter som individen själv kan besluta om utan att det behöver föregås av professionell undersökning och bedömning.

Egenvård innefattar också åtgärder som rekommenderats i samband med professionell undersökning och bedömning då någon professionell utprovning och/eller uppföljning inte behövs. Egenvård kan omfatta såväl kompensering som förebyggande av funktionsnedsättning.

Med egenvårdsprodukter avses produkter som är ett komplement till eller ersättning för sådana standardprodukter som vanligen benämns som grundutrustning i alla hem och som den enskilde har kostnad för. Egenvårdsprodukter bekostas av patienten.

Prioriteringsordning

Förskrivaren ska välja hjälpmedel ur det återlämnade sortimentet och därefter nya produkter ur det upphandlade sortimentet. Undantag får endast ske när det finns konkret funktionsmässig motivering. Den utprovningstrustning som finns, bland annat vid hjälpmedelscentralerna, kan vara en hjälp vid val av alternativ utrustning.

Verksamhetsansvarig i respektive kommun beslutar om inköp utanför ordinarie sortiment. Detta när förskrivaren/utprovaren bedömer att en produkt utanför upphandlat sortimentet erfordras för att uppnå godtagbar funktion avseende habilitering/rehabilitering.

Vid förskrivning utanför ordinarie sortiment åligger det förskrivaren att säkerställa att service och underhåll kan ske på ett betryggande sätt.

Stödanordning och anpassning till standardprodukt kan förskrivas. Med standardprodukt avses till exempel cykel eller säng. Standardprodukten kan ej förskrivas. Med anpassning avses här sådant som ej finns att köpa i öppna handeln.

FÖRSKRIVARENS ANSVAR

Information

Förskrivaren ansvarar för att patienten lär sig använda hjälpmedlet på rätt sätt.

Förskrivaren ska informera patienten:

- om skötsel, ansvar, reparationer med mera
- om vart hon ska vända sig vid behov av byte av hjälpmedel
- om vart hjälpmedlet ska återlämnas när förskrivningen upphör

Se särskilt stycke om patientens ansvar.

Ett förskrivet hjälpmedel kan endast bytas vid en väsentlig medicinsk/funktionsmässig förändring. Ny bedömning av patientens status krävs för att en förskrivning skall kunna ske. Ett förslitet hjälpmedel ska bytas om patienten löper risk att skada sig. Byte av hjälpmedel ska alltid grunda sig på en aktuell bedömning av behörig förskrivare. Ny förskrivningshandling ska utfärdas.

Avsteg från lägsta godtagbara nivå på patientens önskemål kan göras i undantagsfall, möjligheten finns enbart om förskrivare och hjälpmedelscentral är ense om återanvändbarhet, servicemöjlighet och lämplighet i övrigt av föreslagen artikel. Patient som önskar ett annat hjälpmedel än vad som skulle ha förskrivits utifrån normen ”godtagbar nivå” kan få detta om patienten bekostar hela merkostnaden. Förskrivande kommun behåller äganderätten till hjälpmedlet och står även för erforderlig service. Erlagd mellanskillnad återbetalas ej vid återlämnande av hjälpmedlet. Patienten ska informeras om att hon vid val av hjälpmedel utanför normalt sortiment, riskerar att få längre väntetider vid behov av reservdelar och service. Skriftlig överenskommelse ska träffas i varje enskilt fall mellan förskrivande kommun och patienten.

Dubbelutrustning ska endast förskrivas i undantagsfall och alltid efter godkännande av verksamhetsansvarig. Är flera huvudmän inblandade ska samråd ske.

Som hjälpmedel betraktas såväl produkt som installation, det vill säga hela kostnaden ska bäras av förskrivande enhet.

Före förskrivning av hjälpmedel som medför ingrepp i fastighet ska fastighetsägaren lämna sitt medgivande. En skriftlig överenskommelse ska tecknas mellan fastighetsägaren och sjukvårdshuvudmannen för att förtydliga ansvaret för återställande samt att hjälpmedlet förblir kommunens egendom (så kallad lös egendom). I de fall installation av hjälpmedel är en del i en bostadsanpassning bör finansieringsfrågan diskuteras mellan berörda huvudmän. Nedmontering sker genom kommunens försorg. Förskrivande enhet ansvarar för återställning, om inte annat överenskommit vid förskrivningstillfället.

Habilitering - delat ansvar landsting och kommun

För insatser kopplat till habilitering råder särskilt ställningstagande. För patient som bor i ordinärt boende ansvarar landstinget för de patienter som har en aktiv kontakt med habiliteringen det vill säga en pågående habiliteringsplanering.

För de patienter som enbart har LSS-insats enligt (Råd och Stöd) likställs inte detta med en aktiv habiliteringskontakt.

Kommunen ansvarar för hjälpmedelsförsörjning och kostnad i vård- och omsorgsboende, bostad med särskild service, i dagverksamhet och i daglig verksamhet (enligt SoL och LSS).

PATIENTENS ANSVAR

Vid lån av hjälpmedel har patienten ansvar för detta efter information om handhavande och skötsel, patienten ska därför rekommenderas att se över sitt försäkringsskydd. Skriftlig överenskommelse/låneförbindelse ska tecknas.

Om patienten inte kan ta eget ansvar för hjälpmedlet övergår ansvaret till närstående, anhörig eller vårdare som då ska underteckna låneförbindelsen. Med vårdare avses här även privat vårdgivare. När behovet av hjälpmedlet upphör eller lånetiden gått ut ska det återlämnas i väl rengjort skick.

Patienten svarar för återlämning av hjälpmedlet utom i de fall hjälpmedlet kräver varsam hantering och/eller nedmontering.

Driftskostnader som uppstår i samband med hjälpmedelsanvändning står patienten själv för. I de fall patienten ska stå för anslutningsavgift och/eller abonnemangsavgifter ska detta framgå av låneförbindelsen.

Vid skada eller förlust som orsakas på grund av oaktsamhet är grundregeln att patienten svarar för de kostnader som uppstår. Det gäller även vid anpassning/ ombyggnad som genomförs utan förskrivares godkännande.

Patienten ansvarar för justering, service med mera av produkter som införskaffats av patienten själv.

Patienten är ansvarig för skötsel och underhåll som ska utföras med vissa intervaller för att undvika onödig förlitning. Patienten är kostnadsansvarig för tillbehör av förbrukningskaraktär och driftskostnader. Patienten ombesörjer och är kostnadsansvarig för reparationer på produkter som tidigare klassades som hjälpmedel.

För hjälpmedel som används och förvaras inom institution (skola, daghem eller liknande) gäller institutionens försäkring. Saknas försäkring bär institutionen ansvaret enligt principen om aktsamhetskrav.

AVGIFTER FÖR PATIENTEN

Bedömningsavgift (patientavgift)

Bedömningsavgift (patientavgift) kan tas ut i samband med bedömning av medicinskt behov av hjälpmedel. Bedömningsavgifter beslutas av respektive kommun.

Egenavgift

I vissa fall ska en egenavgift för hjälpmedlet tas ut. Egenavgiften betalas till förskrivande enhet i samband med förskrivningen (avgiften tillfaller förskrivande enhet). Egenavgifter återbetalas inte i de fall hjälpmedlet återlämnas eller behovet upphör. Egenavgifter beslutas av respektive kommun.

ANSVAR VID FLYTT

Flytt av hjälpmedel

Flytt av utrustning på grund av ombyggnad/motsvarande bekostas av fastighetsägaren. Flytt av utrustning på grund av ommöblering och liknande bekostas av patienten.

Patient som flyttar till annan kommun inom Kalmar län

Avancerade hjälpmedel säljs till den nya kommunen. B-hjälpmedel får tas med utan kostnad till den nya kommunen. Förskrivare överrapporterar till kollega i den nya kommunen om övertagande av förskrivansvaret.

Vid flytt inom länet svarar patienten själv för transport av de hjälpmedel som kan hanteras i det egna "flyttlasset". Vid transport av hjälpmedel som kräver varsam hantering och/eller nedmontering och installation ansvarar förskrivande enhet för hanteringen, det står i dessa fall angivet i låneförbindelsen.

Patient som flyttar till kommun utanför Kalmar län

Förskrivet hjälpmedel som ej är fast installerat får medtagas vid flytt under förutsättning att mottagande sjukvårdshuvudman övertar förskrivningsansvar. För medflytt av hjälpmedel, med ett inköpsvärde inklusive tillbehör överstigande 2000 kronor måste skriftlig överenskommelse tecknas om köp och övertagande av förskrivningsansvar. Eventuella transportkostnader debiteras den nya vårdgivaren. Hjälpmedlen tillfaller den nya vårdgivaren och ska återlämnas dit när behovet upphör. Hjälpmedel med omfattande anpassningar bör alltid följa patienten utan kostnad för den nye vårdgivaren. Omvänt gäller liknande vid inflytt till länet.

LANDSTINGETS ANSVAR

Landstinget ansvarar, oavsett ålder, för syn-, hörsel- och ortopedtekniska hjälpmedel samt vissa medicinska behandlingshjälpmedel med kringutrustning (se tabell sid 38-39) och reparationskostnader för dessa. www.ltkalmar.se

Syncentralerna

Syncentralerna är enheter inom respektive ögonklinik. Avdelningarna bedriver synrehabilitering och synhabilitering för länets invånare. All förskrivning av syntekniska hjälpmedel sker vid syncentral.

Audionommottagningarna/Hörcentralerna

Hörcentralerna är enheter inom öronklinikerna vid respektive sjukhus.

Avdelningarna utför hörselprover, utprovning av hörapparater och hörseltekniska hjälpmedel. Hörcentralernas verksamhet riktar sig till hörselskadade och döva i alla åldersgrupper. All förskrivning av hörseltekniska hjälpmedel sker vid hörcentral.

Ortopedteknisk verksamhet

Ortopedteknisk verksamhet bedrivs på entreprenad vid sjukhusen i Kalmar och Västervik med viss verksamhet vid Oskarshamns sjukhus.

Utländska medborgare

Gällande utländska medborgare, flyktingar, papperslösa och asylsökande läs mer i Landstingets Avgiftshandbok - avgifter och regler för sjukvården.

www.ltkalmar.se

OLIKA VERKSAMHETERS ANSVAR

Arbetsplatshjälpmedel

För hjälpmedel på arbetsplatsen eller under arbetsmarknadsutbildning svarar arbetsgivaren, försäkringskassa, Arbetsförmedlingen, och/eller arbetsmiljöfonden enligt särskilda regler. För sådana hjälpmedel som används både i hemmet och på arbetsplatsen kan en kostnadsdelning ske. Daglig verksamhet, enligt LSS § 9 punkt 10, jämställs i detta avseende med arbetsplats. Läs mer om de olika myndigheternas regler på respektive hemsida www.forsakringskassan.se och www.arbetsformedlingen.se

Skolelever med funktionsnedsättning

För elever med bestående funktionsnedsättning som har anknytning till landstingets habilitering har landstinget ansvar för de hjälpmedel som förskrivs inom grundskola, särskola, gymnasieskola, statlig och kommunal vuxenutbildning samt högskola. Detta gäller såväl för hjälpmedel i hemmet som för anpassning i skolan.

Landstinget har också, utan att det är en formell skyldighet, tagit ansvaret för individuella hjälpmedel i lek- och förskola.

Skolan ska svara för alla läromedel. I skolans ansvar ingår också allt förbrukningsmaterial. Skolan ansvarar för grundutrustning och lokalanpassning. Skolhuvudmannen har primäransvaret för att elever ska kunna tillgodogöra sig undervisningen det vill säga skolan ansvarar för all utrustning som berör det pedagogiska lärandet.

Bostadsanpassning, stadgan för bidragsgivning

Respektive kommun handlägger bostadsanpassningsbidrag.

Förskrivaren/intygsskrivaren ansvarar för den medicinska bedömningen av funktionsnedsättningen och aktivitetsbegränsningen i den aktuella miljön.

Hjälpmedel till patient folkbokförd i kommun/län utanför Kalmar län

Person som under vistelse i länet blir i behov av akut sjukvård och blir aktuell för förskrivning av hjälpmedel, ansvarar landstinget för dessa hjälpmedel. Riksavtalet gäller.

Utömlänsbo med bedömd funktionsnedsättning och som tillfälligt vistas i Kalmar län, kan i mån av tillgång (om det finns i hjälpmedelsförrådets befintliga lager) hyra och/eller köpa hjälpmedel. I dessa fall svarar personen med funktionsnedsättning själv för samtliga kostnader det vill säga hanteringskostnader (timtaxa), transportkostnader och ev. kostnader för installationer/nedmonteringar. Personer med funktionsnedsättning ansvarar dessutom för att hjälpmedlet används på rätt sätt, då utlåningen inte sker enligt hälso- och sjukvårdslagens sedvanliga bedömnings-, utprovnings- och uppföljningsrutiner.

Anvisningar för förskrivningar av tekniska hjälpmedel - enskilda produkter/ produktgrupper

Anvisningarna är indelade efter hjälpmedlets ISO-kod (ISO – Internationella standardiseringsorganisationen)

Innehållsförteckning	sid
Hjälpmedel vid personlig medicinsk behandling	
Hjälpmedel vid cirkulationsbehandling	16
Hjälpmedel för att handha medicin	16
Stimulatorer	17
Antidecubitushjälpmedel	17
Rörelse-, styrke-, och balansträningsredskap	18
Ortoser och proteser	
Ortoser	19
Hjälpmedel för personlig vård och skydd	
Kroppsburna hjälpmedel för skydd av kroppen	20
Hjälpmedel för att stabilisera kroppen	21
Hjälpmedel för toalettbesök	21
Hjälpmedel vid tvättning, bad och dusch	22
Hjälpmedel vid förflyttning	
Gånghjälpmedel som hanteras med en arm	23
Gånghjälpmedel som hanteras med båda armarna	24
Cyklar	24
Manuella rullstolar	25
Motordrivna rullstolar	25
Tilläggsutrustning till rullstolar	26
Hjälpmedel vid överflyttning och vändning	27
Personlyftar	28
Orienteringshjälpmedel	29
Hjälpmedel i hushållet	
Matlagningshjälpmedel	30
Hjälpmedel för att äta och dricka	30
Livsmedel för speciella medicinska näringsändamål	30
Hjälpmedel för utrustning och anpassning av bostäder och andra lokaler	
Sittmöbler	31
Tilläggsutrustning till sittmöbler	31
Sängar	31
Höjdställbara tillsatser till möbler	34
Stödordningar	34
Hjälpmedel för förflyttning i vertikal ledd	34
Hjälpmedel för kommunikation och information	
Hjälpmedel som registrerar, spelar upp och visar ljudinformation och/eller visuell information	35
Samtalshjälpmedel vid närkommunikation	35
Varseblivningshjälpmedel	35
Läshjälpmedel	37
Inmatningsenheter till datorer	37
Hjälpmedel för hantering och transport av produkter	
Hjälpmedel för att handha, manövrera och/eller kontrollera föremål	38
Hjälpmedel som kan styra och kontrollera på avstånd	38
Hjälpmedel som ersätter arm och/eller hand- och/eller fingerfunktion eller en kombination av dessa funktioner	38

Generellt gäller:

- Om inget annat anges bärs kostnaden av förskrivande enhet/kommun.
- Lokala rutiner kan förekomma.

04 HJÄLPMEDEL VID PERSONLIG MEDICINSK BEHANDLING

04 06 Hjälpmedel vid cirkulationsbehandling

04 06 06 Stödstrumpor och kompressionsstrumpor för armar, ben och andra delar av kroppen

ISO-beskrivning: Kläder som ger ett gradvis ökande tryck mot kroppen för att bota eller hindra ödem efter operationer eller sår av åderbrock. Här ingår till exempel tubliknande elastiska bandage och strumpor för armar och ben för att reducera eller förhindra svullnad orsakad av cirkulationsstörningar.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Två handskar per år kan förskrivas (avser samma hand). Önskar patienten ytterligare uppsättningar står patienten för hela kostnaden inklusive moms.

04 06 09 Luftfyllda klädesplagg och kompressionsutrustningar för cirkulationsproblem

ISO-beskrivning: Utrustning med luftfyllda tillsatser som kan omsluta en drabbad del av kroppen; utrustning som består av både kompressionsplagg och kompressorer, och som producerar tryckvågor som underlättar cirkulationen och förhindrar svullnad orsakad av cirkulationsproblem.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Behandlingshjälpmedel för att återupprätta normal muskeltonus efter vissa hjärnskador såsom vid stroke.

04 19 Hjälpmedel för att handha medicin

04 19 24 Infusionspumpar

ISO-beskrivning: Hjälpmedel fastsatta på kroppen för automatisk medicinering av medicin. Här ingår till exempel insulinspumpar och infusionsaggregat.

Förskrivare: Leg. Sjuksköterska

Anvisning: Droppställning förskrivas som tillbehör till medicinsk behandlingsutrustning, injektions- och näringspumpar.

04 27 Stimulatorer

04 27 06 Stimulatorer för smärtlindring

ISO-beskrivning: Utrustning som ändrar nervernas känslighet och därmed reducerar känslan av fysisk smärta.

Förskrivare: Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast med kompetens inom smärtfysiologi

Anvisning: Förskrivning kan ske för en tid av högst 6 mån, inklusive utprovningstid. Därefter övergår behandlingen i egenvård. Produkten ska därmed återlämnas och patienten informeras om inköpsställen. Batterier, elektrodsalva, gel, häfta och elektrodplattor tillhandahålls kostnadsfritt under utprovningstiden, därefter står patienten själv för förbrukningsmaterialen.

Varning: OBS! Personer som använder hjärtstimulator ska inte använda annan typ av muskel- eller nervstimulator varför kontakt bör tas med kardiolog i varje enskilt fall. Observera att om stimulatorn används i närhet, inom 1 m, av en kortvågs- eller mikrovågsapparat kan stimulatorns utgångseffekt påverkas.

04 27 18 Hjälpmedel för stimulering av sinnen och känslighet

ISO-beskrivning: Här ingår till exempel hjälpmedel för taktil stimulering och produkter för att stimulera ena ögat genom att täcka över det andra ögat.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Härmed avses produkter som är avsedda för sinnesstimulering som tyngdtäcken, tyngdvästar och sittedynor med kulor, d v s hjälpmedel som stimulerar ett eller flera sinnen t ex känsel och hörsel och som därmed kan påverka vakenhetsgraden.

Anmärkning: Tyngdtäcke kan förskrivas till person med funktionsnedsättning som innebär nedsatt sömnfunktion och dygnsrytm över tid, svår psykisk eller motorisk oro och/eller svår smärta, emotionella störningar, nedsatt koncentrationsförmåga, nedsatt rums- och kroppsuppfattning och/eller perceptuella störningar.

Kriterier för förskrivning: Aktivitetsbegränsning och delaktighetsinskränkning till följd av någon/några av ovanstående funktionsnedsättningar och som påtagligt påverkar de dagliga aktiviteterna.

04 33 Antidecubitushjälpmedel

Anvisning: För förskrivning av antidecubitushjälpmedel krävs att förskrivaren

har goda kunskaper inom sårprofylax och sårvård.

Anmärkning: Hälskydd, öronskydd och dylikt ingår under gruppen
Hjälpmedel för personlig vård 09.

04 33 03 Sittdynor och underlägg för trycksårsprevention

ISO-beskrivning: Hjälpmedel för trycksårsprevention genom omfördelning av tryck på stjärten.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

04 33 03 Ryggkuddar och ryggdynor för trycksårsprevention

ISO-beskrivning: Hjälpmedel för trycksårsprevention genom omfördelning av tryck på ömtåliga delar av ryggen.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

04 33 06 Hjälpmedel för trycksårsprevention vid liggande

ISO-beskrivning: Hjälpmedel avsedda att omfördela tryck på ömtåliga delar av kroppen under längre perioder av sängliggande samt att förhindra sår och liggsår.

Förskrivare: Leg. Sjuksköterska, Leg. Arbetsterapeut

04 48 Rörelse-, styrke- och balansträningsredskap

Anvisning: När produkt inte kräver utprovning betraktas de som egenvårdsprodukter och kan därför inte förskrivas som hjälpmedel.

04 48 03 Tränings- och ergometercyklar

ISO-beskrivning: Stationära cyklar för fysisk träning. Här ingår till exempel armergometercyklar.

Förskrivare: Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

04 48 08 Ståbarrar och ståstöd

ISO-beskrivning: Stationär utrustning som ger stöd till en person för att hålla en upprätt position.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

04 48 12 Finger- och handträningsredskap

ISO-beskrivning: Utrustning för träning av fingrar och eller händers rörelseträningförmåga och muskelstyrka.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

04 48 15 Arm-, bål-, och benträningsredskap

ISO-beskrivning: Utrustning för träning av armars, bens och bälens rörelseförmåga, balans och muskelstyrka.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

04 48 21 Tippbrädor

ISO-beskrivning: Ståplattformar som stödjer och positionerar en person som succesivt flyttas från en liggande position till en stående position i avsikt att träna personen att vänja sig vid att vara stående.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

04 48 27 Hjälpmedel för kroppspositionering under behandling

ISO-beskrivning: Utrustning som stödjer en person och ger den rätta ställningen för att underlätta behandling och träning.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast, Leg. Sjuksköterska

Anmärkning: Kan förskrivas för positionering i säng/stol.

06 ORTOSER OCH PROTESER

Ortoser kan förskrivas som hjälpmedel i behandlingssyfte.

Egenavgift: Egenavgifter kan förekomma och beslutas av respektive kommun.
Se lokala rutiner

06 06 Övre extremitetsortoser

06 06 03 Fingerortoser

ISO-beskrivning: Ortoser som omfattar hela eller delar av ett finger.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

06 06 06 Handortoser

ISO-beskrivning: Ortoser som omfattar hela eller delar av handen.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

06 06 07 Hand-fingerortos

ISO-beskrivning: Ortoser som omfattar hela eller delar av handen och hela eller delar av en eller flera fingrar.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

06 06 12 Hand- handledsortoser

ISO-beskrivning: Ortoser som omfattar handleden och hela eller delar av handen.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

06 06 13 Finger- hand-handledsortoser

ISO-beskrivning: Ortoser som omfattar handleden, handen och en eller flera fingrar.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

06 06 15 Armbågsortoser

ISO-beskrivning: Ortoser som omfattar armbågsleden.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

06 06 19 Armbågs- handleds-handortoser

ISO-beskrivning: Ortoser som omfattar armbågen, handleden och hela eller delar av handen.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

09 HJÄLPMEDEL FÖR PERSONLIG VÅRD OCH SKYDD

09 06 Kroppsburna hjälpmedel för skydd av kroppen

09 06 03 Huvudskydd

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast, Leg. Sjuksköterska

Anvisning: Dessa hjälmar är avsedda för personer med medicinskt betingad falltendens till exempel vid epilepsi.

09 06 21 Fot-, häl-, och tåskydd

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast, Leg. Sjuksköterska

Anmärkning: Kroppsburet antidecubitussydd kan förskrivas till personer som har eller riskerar att få trycksår.

09 07 Hjälpmedel för att stabilisera kroppen (sittbälten, bälten och selar)

ISO-beskrivning: Här ingår till exempel sittbälten, bältar och selar.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Bälten, selar och västar kan förskrivas när samråd med patient kan ske.

Anmärkning: Enl SOSFS 2010:2 - Socialstyrelsens föreskrifter om upphävande av föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 1992:17) om skyddsåtgärder för personer med åldersdemens i särskilda boendeformer för service och socialstyrelsens frågor och svar får åtgärder som larm, sänggrindar och bälten får inte användas i syfte att frihetsberöva en person men däremot som skydd eller hjälpmedel när den enskilde samtycker till åtgärden. Personer med demenssjukdom har inte alltid förmåga att uttrycka sitt samtycke utan visar genom sina reaktioner hur de upplever en viss åtgärd. Detta får i sådana fall vara vägledande för ställningstagandet om huruvida samtycke föreligger eller inte. Bedömningen måste göras i varje enskilt fall.⁴

09 12 Hjälpmedel vid toalettbesök

09 12 03 Flyttbara toalettstolar

ISO-beskrivning: Toalettstolar, med eller utan hjul, med en behållare och som kan användas vid toalettbesök även på andra platser än badrummet. Här ingår även de produkter som kan användas i samband med dusch.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

09 12 09 Toalettsitsar

ISO-beskrivning: Tillbehör till toalettstolen eller toalettthinken avsedda att sitta på och som kan ge stabilitet och komfort.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

---

⁴ http://www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/foreskrifteromtvangs-ochskydds#anchor_0

09 12 12 Toalettstolsförhöjningar, fristående

ISO-beskrivning: Toalettstolsförhöjningar som är fristående på golvet, och som utan svårighet kan lyftas bort från toaletten.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

09 12 18 Toalettstolsförhöjningar, fasta tillsatser

ISO-beskrivning: Toalettstolsförhöjningar fast monterade på porslinet som ökar sitshöjden för att underlätta sittande och att resa sig upp från toaletten.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: De aktuella förhöjningarna kan vara försedda med armstöd.

09 12 24 Toalettarmstöd och/eller toalettryggstöd som monteras på toaletten

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som monteras på toaletten och som ger stöd när en person ska sätta sig ner eller resa sig upp från toaletten. Här ingår till exempel kroppstöd som monteras på toaletten.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

09 33 Hjälpmedel vid tvättning, bad och dusch

09 33 03 Bad- och duschstolar (med eller utan hjul), badbrädor, pallar, ryggstöd och sitsar

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som ger stöd för sittande vid bad och duschning.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anmärkning: Duschpall utan arm- och ryggstöd kan inte förskrivas som hjälpmedel utan klassas som egenvårdsprodukt.

09 33 12 Badbritsar, duschbord och skötbord

ISO-beskrivning: Stationära eller mobila britsar/bord som en person ligger på i samband med bad, dusch eller blöjbyte.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 HJÄLPMEDEL VID FÖRFLYTTNING

12 03 Gånghjälpmedel som hanteras av en arm

Anmärkning: Alla nedan nämnda gångstöd levereras med doppskor och vid behov isdubb eller andra tillbehör

12 03 06 Armbågs kryckor

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som stöder en gående person och som har halvcirkelformat armstöd/bygel, ett horisontellt handtag, ett enda stödben och en doppsko.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Kan förskrivas efter medicinsk bedömning avseende förflyttningsförmåga. Armbågs kryckan ska likställas med andra gånghjälpmedel. Den kan också förskrivas som kortvarigt förflyttningshjälpmedel för patient med brukarvikt över 140 kg. Kryckkäpp för patienter med kortvariga behov till exempel förflyttningar vid benbrott ingår kryckkäpp som en del i behandling där respektive behandlande enhet står för hanteringen. I dessa fall debiteras patienten en egenavgift.

12 03 09 Underarms kryckor (RA-kryckkäppar)

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som stöder en gående person och som har ett horisontellt underarmstöd, ett handtag, ett enda stödben och en doppsko.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 03 12 Axillarkryckor

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som stöder en gående person och som har ett horisontellt polstrat stöd som placeras mot överkroppen i armhålan, ett horisontellt handtag samt ett eller flera vertikala stödben som slutar i en doppsko.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 03 16 Gånghjälpmedel med tre eller fler stödben

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som stöder en gående person och som har ett handtag utan underarmstöd och ett enda stödben som förgrenar sig i tre eller fler stödben med varsin doppsko, vilket ger extra stabilitet.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 06 Gånghjälpmedel som hanteras med båda armarna

12 06 03 Gåstativ

ISO-beskrivning: Stativ som hjälper en person att bevara stabilitet och balans i samband med gång eller stående, vanligen konstruerat av metall, med handtag men utan underarmstöd och med antingen fyra doppskor eller med två doppskor och två länkhjul.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 06 06 Rollatorer

ISO-beskrivning: Stativ som hjälper en person att bevara stabilitet och balans i samband med gång, med handtag och två eller fler hjul.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Storhjulig rollator kan endast förskrivas då förflyttning med rollator med små hjul inte kan göras utomhus pga mycket ojämn terräng i närmiljön, eller då rollator med små hjul bedöms ge otillräckligt stöd pga patientens funktionsnedsättning. Rollator endast för varutransport kan inte förskrivas.

12 06 09 Gåstolar

ISO-beskrivning: Hjälpmedel med hjul och sits eller slingor, som stöder kroppen i samband med gång, med eller utan underarmstöd.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 06 12 Gåbord

ISO-beskrivning: Hjälpmedel med hjul och/eller doppskor och en stödyta eller underarmstöd, och som skjuts framåt med hjälp av båda armarna, eventuellt i kombination med överkroppen.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 18 Cyklar

12 18 21 Cykelanpassningar

ISO-beskrivning: Tilläggsutrustning eller modifiering av cyklar för att underlätta användning av cykel.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Anpassning i form av till exempel stödhjulsaggregat, fotplattor och bålstöd kan förskrivas som hjälpmedel. Tillbehör som finns i öppna handeln kan ej förskrivas.

12 22 Manuella rullstolar

Anvisning: Om medicinska skäl föreligger kan luftfyllda däck förskrivas.

12 22 03 Manuella tvåhjuldrivna rullstolar

ISO-beskrivning: Rullstolar utformade för att framföras av den person som sitter i rullstolen genom att, med båda händerna, skjuta på hjulens däck eller drivringar.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 22 09 Manuella rullstolar med ensidesframdrivning

ISO-beskrivning: Rullstolar utformade för att framföras av den person som sitter i rullstolen genom att bara en hand används.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 22 18 Manuella vårdarmanövrerade rullstolar

ISO-beskrivning: Rullstolar utformade för att med hjälp av körhantagen/handtagen framdrivas och styras av en annan person än den som sitter i rullstolen.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 23 Motordrivna rullstolar

Preliminärt beslut ska inhämtas från budgetansvarig innan utprovning initieras.

Anvisning: Om förflyttningsbehovet inte kan tillgodoses med manuell rullstol kan manuell rullstol med hjälpdrift eller elrullstol förskrivas. Förskrivning skall ske i samråd med läkare (via ett skriftligt medicinskt utlåtande) och hjälpmedelskonsulent. En förutsättning för förskrivning är att patienten ska kunna köra rullstolen utan fara för

sig själv eller andra. Såväl den aktuella funktionsnedsättningen som patientens syn, hörsel och psykiska tillstånd ska utgöra grund för bedömningen. För förskrivning av elrullstol för utomhusbruk är kraven beträffande synskärpa detsamma som för körkort dvs minst 0,5 på bästa ögat med eller utan korrektion. Elrullstol kan förskrivas till person som på grund av varaktig och eller progredierande funktionsnedsättning inte kan (utan stora svårigheter) förflytta sig med manuell rullstol. Behovet av att använda elrullstol ska vara frekvent året om. Brist eller avsaknad av allmänna kommunikationer eller bil utgör i sig inte skäl för förskrivning.

Restriktion: Allmänt nedsatt uthållighet/orkeslöshet eller långa avstånd till samhällets allmänna service berättigar inte förskrivning av elrullstol.

Trafikregler: För eldrivna utomhusrullstolar gäller att trafikregler för gångare ska följas om rullstolen framförs i "gånghastighet", ca 5-6 km/tim. Om rullstolen körs med högre hastighet jämföras ekipaget med en cyklist och då ska trafikregler för cyklist följas. Rullstolen ska då vara utrustad enligt samma regler som för en cykel, se Transportstyrelsens "Regler om fordon".

12 23 03 Eldrivna rullstolar med manuell styrning

ISO-beskrivning: Elektriskt drivna rullstolar som styrs mekaniskt genom att förändra inriktningen av styrhjulen. Här ingår till exempel Scooters.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 23 06 Eldrivna rullstolar med motoriserad styrning

ISO-beskrivning: Elektriskt drivna rullstolar som styrs med hjälp av en eller flera styrmotorer.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 23 12 Eldrivna vårdarmanövrerade rullstolar

ISO-beskrivning: Elektriskt drivna rullstolar som är utformade för att manövreras av en annan person än den som sitter i rullstolen.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 24 Tilläggsutrustning till rullstolar

12 24 09 Drivaggregat för manuella rullstolar

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som monteras på en manuell rullstol för att hjälpa patienten eller vårdaren att köra rullstolen, eller för att köra rullstolen utan manöverkraft.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Preliminärt beslut ska inhämtas från budgetansvarig innan utprovning initieras.

Restriktion: Allmänt nedsatt uthållighet/orkeslöshet hos anhörig/personal eller långa avstånd till samhällets allmänna service berättigar inte individuell förskrivning av vårdaraggregat.

Drivhjul med elmotor har funktionen att förstärka patientens egen kraft.
Vårdaraggregat är avsedda att underlätta för anhörig/vårdare/motsvarande.
Vårdaraggregat kan förses med drifttidsmätare.

12 24 30 Bälten och selar till rullstolar

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som används av en person som sitter i en rullstol för att förhindra att personen glider ner eller faller ur rullstolen. Här ingår till exempel bälten, selar och västar.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Bälten, selar och västar kan förskrivas som positioneringsstöd när samråd med patient kan ske.

Anmärkning: Enl SOSFS 2010:2 - Socialstyrelsens föreskrifter om upphävande av föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 1992:17) om skyddsåtgärder för personer med åldersdemens i särskilda boendeformer för service och socialstyrelsens frågor och svar får åtgärder som larm, sänggrindar och bälten får inte användas i syfte att frihetsberöva en person men däremot som skydd eller hjälpmedel när den enskilde samtycker till åtgärden. Personer med demenssjukdom har inte alltid förmåga att uttrycka sitt samtycke utan visar genom sina reaktioner hur de upplever en viss åtgärd. Detta får i sådana fall vara vägledande för ställningstagandet om huruvida samtycke föreligger eller inte. Bedömningen måste göras i varje enskilt fall.⁴

12 31 Hjälpmedel för överflyttning och vändning

12 31 03 Glidbrädor, glidmattor, draglakan och vändningsmattor

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som ändrar en persons placering eller riktning genom att använda glidteknik.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 31 06 Vridplattor (vändskivor)

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som hjälper en person att göra en roterande rörelse med fötterna stående på den roterande skivan.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 31 09 Fristående lyftbågar

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som hjälper en person att resa sig från en sittande eller liggande position. (Till exempel från en säng eller från en stol.)

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 31 12 Repstegar

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som fixeras i den ena änden och som hjälper en person att ändra sin kroppsposition steg för steg.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 31 15 Uppresningsbälten och västar

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som hjälper en person att manuellt förflytta en annan person.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 31 21 Överflyttningsplattformar

ISO-beskrivning: Hjälpmedel för att i horisentalplanet förflytta en person en kort sträcka.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 36 Personlyftar

Anvisning: Förskrivning av lyft kan ske då en persons överflyttningsproblem inte kan lösas med enklare hjälpmedel eller med förflyttningsteknik.

12 36 03 Hjullyftar för överflyttning av en sittande person med hjälp av lyftselar och lyftslingor

ISO-beskrivning: Utrustning för att lyfta och fritt förflytta en person i sittande, halvsittande eller halvliggande ställning med den personbärande enheten bestående av selar/slingor.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 36 04 Hjullyftar för överförflyttning av en stående person

ISO-beskrivning: Utrustning för att lyfta och fritt förflytta en person från en sittande ställning till en stående ställning, och som fritt kan rullas omkring, med den personbärande enheten bestående av slingor, ett fotstöd och ben och/eller knästöd.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

12 36 12 Stationära lyftar monterade på väggar, golv och/eller i tak

ISO-beskrivning: Utrustning för att lyfta och förflytta en person inom ett område begränsat av utrustningen.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Beträffande stationära personlyftar ska beslut inhämtas från verksamhets- eller budgetansvarig innan utprovning och förskrivning verkställs.

12 36 15 Stationära lyftar monterade på eller i andra produkter

ISO-beskrivning: Utrustning för att lyfta och förflytta en person inom ett område begränsat av utrustningen. Här ingår till exempel badkarsmonterade lyftar.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Beträffande stationära personlyftar ska beslut inhämtas från verksamhets- eller budgetansvarig innan utprovning och förskrivning verkställs.

12 36 18 Stationära fristående lyftar

ISO-beskrivning: Utrustning för att lyfta och förflytta en person inom ett område begränsat av utrustningen.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Beträffande stationära personlyftar ska beslut inhämtas från verksamhets- eller budgetansvarig innan utprovning och förskrivning verkställs.

12 36 21 Lyftselar, sitsar och bårar

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som ger stöd till en person som lyfts i en lyft.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

1239 Orienteringshjälpmedel

12 39 06 Elektroniska orienteringshjälpmedel

ISO-beskrivning: Elektroniska hjälpmedel som informerar en person om var han befinner sig inom ett visst område.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

15 HJÄLPMEDEL I HUSHÅLLET

15 03 Matlagningshjälpmedel

15 03 06 Hjälpmiddel för att skära hacka och sönderdela för att tillreda mat och dryck.

ISO-beskrivning: Här ingår till exempel fixeringsbräda

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

15 09 Hjälpmiddel för att äta och dricka

15 09 30 Sonder

ISO-beskrivning: Infart som möjliggör att nutrition kan föras direkt in i mag- tarmkanalen.

Förskrivare: Överläkare och Specialistläkare vid sjukhusklinik och i primärvård

Anvisning: Till denna grupp räknas produkter som sond, PEG (perkutan endoskopisk gastrostomi), gastrostomiknapp för näringstillförsel.

Behandlande läkare fastställer diagnosen och remitterar patienten till dietist/onkologisjuksköterska för utredning av näringsbehov.
Sondmatningsaggregat ex. matningsslang, förlängningsstycke, spruta, och droppställning bedöms av och tillhandahålls av Patientansvarig sjuksköterska landsting eller kommun. Se bifogad tabell (sida 39-40)

Anvisning: Mängden näringsbehov samt tillhörande pump och ev. ryggsäck.

15 90 Livsmedel för speciella medicinska näringsändamål (FSMP)

Förskrivare: Leg. Dietist

Anmärkning: Se vidare ”Anvisningar för näringsbidrag” i ”Landstingets övriga insatser vid särskilda behov”(www.ltkalmar.se).

18 HJÄLPMEDEL FÖR UTRUSTNING OCH ANPASSNING AV BOSTÄDER OCH ANDRA LOKALER

Inom denna huvudgrupp faller inte de åtgärder och hjälpmedel som omfattas av bostadsanpassningsbidrag.

18 09 Sittmöbler

18 09 03 Stolar

ISO-beskrivning: Här ingår till exempel stolar med eller utan en speciell mekanism för att hjälpa en person att resa sig upp ur stolen eller att sätta sig ned.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Anpassat sittande är i första hand egenvård. Stol kan förskrivas i undantagsfall efter godkännande av verksamhetschef/budgetansvarig. Inställbar stol med elektrisk motor för reglering av sitthöjden kan förskrivas till person som endast kan resa sig om sitthöjden är i extremt högt läge eller till extremt kort person eller person med grava rörelseinskränkningar i armarna för att uppnå större räckvidd. Elektriskt inställbar arbetsstol kan förskrivas om personen har behov av att kunna ändra sitthöjd och inte klarar av att stå/stödja på benen i samband med höjjustering.

18 10 Tilläggsutrustning till sittmöbler

18 10 06 Sittdynor och underlägg

ISO-beskrivning: Dynor och andra hjälpmedel som placeras på en sits för att korrigera och/eller bibehålla en stadig sittställning.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Härmed avses coxitdyna, individuellt anpassad sits, sittskal och formgjuten sits som monteras på stolstativ, rullstol eller annat förflyttningshjälpmedel eller som används separat för att möjliggöra sittande. Utredning, utprovning och handläggning av individuellt anpassad sits, sittskal och formgjuten sits bör ske i samråd via sittkonferens vid hjälpmedelscentralerna.

18 12 Sängar

Anpassning till befintlig säng med enklare hjälpmedel såsom reglerbart sängryggstöd, sängdävert, förhöjningsklossar eller motsvarande ska i första hand övervägas. Utgångsläge för bedömning ska vara att sängen är av normal standard. Med normal standard avses sängbotten/madrass monterad på ben.

18 12 10 Sängar och lösa sängbottnar, elektriskt reglerbara

ISO-beskrivning: Sängar med möjlighet att reglera en eller flera sektioner av sängbotten i höjd eller vinkel, inställningen, som regleras elektriskt, kan göras av den som ligger i sängen eller av en medhjälpare.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Patienten får själv bekosta standardmadrass.

18 12 21 Filthållare

ISO-beskrivning: Bågar att fästa på sängen för att förhindra att lakan och filtar tynger på personens kropp.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast, Leg. Sjuksköterska

18 12 24 Ställbara rygg- och benstöd

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som understödjer olika kroppsdelar för en person som ligger i en säng.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast, Leg. Sjuksköterska

Anvisning: Motoriserade ryggstöd kan förskrivas vid svårighet att ändra läge mellan liggande och sittande samt vid andnings- och cirkulationsbesvär.

18 12 27 Sänggrindar och lyftbågar att fästa på sängen

ISO-beskrivning: Nedfällbara och/eller löstagbara grindar som förhindrar att personen ramlar ur sängen samt lyftbågar som underlättar för att en person ska sätta sig upp i sängen och/eller förflytta sig i sängen.

Förskrivare: Arbetsterapeut, sjukgymnast, sjuksköterska

Anmärkning: Enligt SOSFS 2010:2 - Socialstyrelsens föreskrifter om upphävande av föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 1992:17) om skyddsåtgärder för personer med åldersdemens i särskilda boendeformer för service och socialstyrelsens frågor och svar får åtgärder som larm, sänggrindar och bälten får inte användas i syfte att frihetsberöva en person men däremot som skydd eller hjälpmedel när den enskilde samtycker till åtgärden. Personer med demenssjukdom har inte alltid förmåga att uttrycka sitt samtycke utan visar genom sina reaktioner hur de upplever en viss åtgärd. Detta får i sådana fall vara vägledande för ställningstagandet om huruvida samtycke föreligger eller inte. Bedömningen måste göras i varje enskilt fall.⁶

---

⁶ http://www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/foreskrifteromtvangs-ochskydds#anchor_0

18 15 Höjdställbara tillsatser till möbler

18 15 03 Förhöjningsben

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som placeras under en möbels ben för att öka längden på benen.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Patienten tillhandahåller lämplig möbel.

18 15 09 Icke höjdställbara socklar och konsoller

ISO-beskrivning: Höjdfasta socklar och konsoller på vilka möbler kan monteras.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

18 18 Stödanordningar

18 18 10 Löstagbara stödhandtag

ISO-beskrivning: Hjälpmedel, ofta raka eller vinklade stänger, som kan vara temporärt fästa på väggar, golv, tak eller möbler (till exempel sängar) med hjälp av till exempel klämmor eller sugkoppar, och som kan tas bort utan hjälp av verktyg, för att ge stöd när en person ska ändra ställning.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Sjukgymnast/Leg. Fysioterapeut

18 30 Hjälpmedel för förflyttning i vertikal ledd

Trapphiss, hiss och lyftplatta kan inte förskrivas. För dessa produkter får ansökan om bostadsanpassningsbidrag göras inom respektive kommun.

18 30 15 Portabla ramper

ISO-beskrivning: Flyttbara lutande underlag som överbrygger en begränsad nivåskillnad.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Avser endast teleskop- och vikbara ramper. Förskrivningen får inte ersätta bostadsanpassning.

22 HJÄLPMEDEL FÖR KOMMUNIKATION OCH INFORMATION

22 18 Hjälpmedel som registrerar, spelar upp och visar ljudinformation och/eller visuell information

22 18 03 Utrustning för att spela in och återge ljud

ISO-beskrivning: Hjälpmedel för att spela in och/eller spela upp ljud.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

Anvisning: Hjälpmedel för digital in- och uppspelning av ljud kan förskrivas till flera funktionsnedsättningar med uttalade motoriska svårigheter och/eller personer med specifika svårigheter att läsa.
Utredning av personens förmåga att tillgodogöra sig innehållet i uppläst text ligger till grund för förskrivning.

22 21 Samtalshjälpmedel vid närkommunikation

22 21 03 Bokstavs- och symbolsatser/tavlor

ISO-beskrivning: Hjälpmedel för närkommunikation i de fall där tal inte är möjligt eller svårt. Här ingår till exempel bokstäver, symboler, ikonstaser och ikonbrädor.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

Anvisning: Här ingår bokstavs-, bild- och symbolsatser, både tryckt material och digitala bildbaser. Material för användning av kartor och bilder t ex pärmar, mappar och bildfickor.

22 21 09 Samtalsapparater

ISO-beskrivning: Elektroniska hjälpmedel som stöder närkommunikation. Här ingår till exempel portabla och stationära digitala elektroniska displayer, papper och annan utrustning för presentation av inspelat och eller syntetiskt tal.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

Anvisning: Här avses kommunikationshjälpmedel för tal- röst- och språkskadad person. En tvärprofessionell utredning ska föregå förskrivning av anpassning.

22 27 Varseblivningshjälpmedel

22 27 12 Ur och klockor

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som mäter, visar och talar om vad klockan är. Här ingår till exempel bärbara och stationära hjälpmedel med eller utan en alarmfunktion.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

Anvisning: Härmed avses specialklockor som kan fås via hjälpmedelsfirmor och ska endast kunna förskrivas om man inte klarar av vanlig klocka.

22 27 15 Almanackor, kalendrar och planeringssystem

ISO-beskrivning: Hjälpmedel för att lagra och organisera data över planerade aktiviteter. Här ingår till exempel speciella kalenderprogramvaror.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

22 27 16 Hjälpmedel för minnesstöd

ISO-beskrivning: Hjälpmedel för att meddela och/eller påminna en person om människor, viktiga aktiviteter eller händelser. Här ingår till exempel medicinpåminnare, bärbara anteckningsböcker, anteckningsböcker för minnesstöd, talande bildsystem och tidsinställda system för påminnelser.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

Förskrivare av medicinpåminnare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Sjuksköterska

22 27 18 Personliga nödlarm

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som antingen sätts igång av användaren själv eller aktiveras automatiskt i händelse av en personlig nödsituation. Här ingår till exempel fallandelarm.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Här avses produkter för att person med funktionsnedsättning, boende i ordinärt boende, ska kunna påkalla uppmärksamhet, passivt eller aktivt, till anhörig. Utrustningen kan vara såväl stationär som portabel.

Anmärkning: För personer med funktionshinder boende i vård och omsorgsboende ansvarar boendet för larmet. Trygghetslarm med eller utan anpassning, beviljas via biståndsbeslut enligt Socialtjänstlagen.

Anmärkning: Enligt SOSFS 2010:2 - Socialstyrelsens föreskrifter om upphävande av föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 1992:17) om skyddsåtgärder för personer med åldersdemens i särskilda boendeformer för service och socialstyrelsens frågor och svar får åtgärder som larm, sänggrindar och bälten får

inte användas i syfte att frihetsberöva en person men däremot som skydd eller hjälpmedel när den enskilde samtycker till åtgärden. Personer med demenssjukdom har inte alltid förmåga att uttrycka sitt samtycke utan visar genom sina reaktioner hur de upplever en viss åtgärd. Detta får i sådana fall vara vägledande för ställningstagandet om huruvida samtycke föreligger eller inte. Bedömningen måste göras i varje enskilt fall.⁶

22 30 Lëshjälpmedel

22 30 12 Bladvändare

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anmärkning: Gäller elektriska bladvändare.

22 36 Inmatningsenheter till datorer

Anvisning: Patient med egen dator kan få anpassningar. Anpassningen ska helt eller delvis kompensera för funktionsnedsättning som påverkar kommunikationsförmågan. Förändringar, som kan göras i datorns operativsystem och standardprogram, bör beaktas i första hand.

22 36 03 Tangentbord

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

22 36 12 Alternativa inmatningsenheter

ISO-beskrivning: Här ingår till exempel optiska scanners, taligenkänningsenheter, styrplattor, datahandskar och dator-hjärna gränssnitt.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

22 36 15 Inmatningstillbehör

ISO-beskrivning: Utrustning som kopplar ihop inmatningssystem med datorn. Här ingår till exempel fristående ordbanker och ordlistor, multiportar, kablar och taylor.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

22 36 18 Programvara för inmatning

ISO-beskrivning: Här ingår till exempel skrivsystem som kan hanteras med bara ett finger samt skärmtangentbord.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

22 36 21 Hjälpmedel för att positionera skärmpekare och för att välja objekt på bildskärmen

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som används som alternativ till datormus. Här ingår till exempel pekplattor och styrspakar till datorer.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut

24 HJÄLPMEDEL FÖR HANTERING OCH TRANSPORT AV PRODUKTER

24 09 Hjälpmedel för att handha, manövrera och/eller kontrollera utrustning

24 09 18 Omkopplare (till/från eller annan funktion)

ISO-beskrivning: Hjälpmedel för att sätta på eller stänga av strömkretsar.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: Här avses strömbrytare och kontakter som möjliggör patientens hantering av sitt hjälpmedel.

24 13 Hjälpmedel som kan styra och kontrollera på avstånd

24 13 03 Fjärrsystem

ISO-beskrivning: System för att styra hjälpmedel och produkter från ett avstånd.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Anvisning: IR-sändare för omgivningskontroll kan förskrivas men automatiken för till exempel dörr- och fönsteröppnare/stängare bör sökas som bostadsanpassning då det är fråga om fast montering.

24 18 Hjälpmedel som ersätter arm och/eller hand- och/eller fingerfunktion eller en kombination av dessa funktioner

24 18 18 Peklampor

ISO-beskrivning: Hjälpmedel som avger en koncentrerad ljusstråle och som används för att markera virtuella media eller för att aktivera och/eller manövrera elektronisk utrustning.

Förskrivare: Leg. Arbetsterapeut, Leg. Fysioterapeut/Leg. Sjukgymnast

Följande tabell är framtagen gemensamt av kommun och landsting

**Kostnadsansvar Kommun respektive Landsting
avseende förbruknings- sjukvårdsartiklar m.m.**

Typ av behandling/produkter	Kommun	Landsting	
Infusionsbehandling			
Infusionspumpar		x	
Morfinpumpar - läkemedelspumpar		x	
Droppaggregat	x		
Softset ("mellanslang" mellan aggregat och pump)	x		
Droppställ i ordinärt boende utan hemsjukvård	x *	x	
Droppställ i ordinärt boende med hemsjukvård	x		
Droppställ i SÄBO	x		
Droppräknare för infusion		x	
Porth-a-carth		x	
Tillbehör till Porth-a-carth	x		
* Om det är ett hjälpmedel			
Sondmatning			
Droppställ i ordinärt boende utan hemsjukvård	x *	x	
Droppställ i ordinärt boende med hemsjukvård	x		
Droppställ i SÄBO	x		
Enterala nuttionskatetrar, ex gastroknapp, PEG		x ord. Slutenvårdsklin	
Nutritionspump lånas ut från dietismott, ej till SÄBO		x	
Tillbehör för sondmatning i ordinärt boende utan hemsjukvård		x	
Tillbehör för sondmatning i ordinärt boende med hemsjukvård	x		
Tillbehör för sondmatning i SÄBO	x		
Sondmat i ordinärt boende utan hemsjukvård		x	
Sondmat i ordinärt boende med hemsjukvård		x	
Sondmat i SÄBO enl. SOL och LSS	x		
* Om det är ett hjälpmedel			
Andningshjälpmedel/andningsgymnastik			
Inhalatorer/nebulisator+tillbehör		x	
Ventilator+tillbehör		x	
Oxygenbehandling			
Oxygenbehandling+tillbehör		x	
Apparater vid sömnapné syndrom			
CPAP-apparater sömnapné syndrom+tillbehör OBS! egenavgift		x	
(byte av slang, hätta ,mask bekostas av patienten)			
Personförskrivna slemsugar			
Sug med tillbehör, laddare, transformator, filter, kopplingslang		x	
Sugkatetrar i ordinärt boende utan hemsjukvård		x	
Sugkatetrar i ordinärt boende med hemsjukvård	x		
Sugkatetrar i SÄBO	x		

Ögonförband			
Urglasförband		x	
Typ av behandling/produkter	Kommun	Landsting	
Permanent trakeostoma			
Kanyl och peang		x	
Kanylband-ordinärt boende utan hemsjukvård		x	
Kanylband-ordinärt boende med hemsjukvård	x		
Kanylband i SÄBO	x		
Förband inkl spec.förband i ordinärt boende utan hemsjukvård		x	
Förband inkl spec.förband i ordinärt boende med hemsjukvård	x		
Förband inkl spec.förband i SÄBO	x		
Fuktväxlare/talventil i alla former ("näsor") i ordinärt boende utan hemsjukvård		x	
Fuktväxlare/talventil i alla former ("näsor") i ordinärt boende med hemsjukvård	x		
Fuktväxlare/talventil i SÄBO	x		
Kompressionsbehandling			
Kompressionspump		x	
Strumpor för ben OBS! egenavgift		x	
Överarmsbandage OBS! egenavgift		x	
Handskar (förskrivs av arbetster. eller sjukgymn.)	x		
Handskar förskrivna enl. tröskelprincipen		x	
Dialysbehandling			
Utrustning för hemdialys		x	
Inkontinenshjälpmedel oavsett ålder			
Patienter i ordinärt boende utan hemsjukvård (tröskelprincipen)		x	
Patienter i ordinärt boende med hemsjukvård	x		
Patienter i SÄBO	x		
Läkemedelsnära förbrukningsartiklar			
Individuell förskrivning till patient		x	
För tillfälligt bruk ex sprutor och kanyler		x	
Provtagningsmaterial			
För prover ordinerade av läkare	x		
Sårvårdsprodukter (enl. sårbehandlingsprogrammet)			
Artiklar som ord av läkare till patienter i ordinärt boende utan hemsjukvård		x	
Artiklar som ord av läkare till patienter i ordinärt boende med hemsjukvård	x		
Artiklar som ord av läkare till patient i SÄBO	x		